

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvaus

Sisällys

1	Kuvauksen tarkoitus ja tavoite	3
2	Sosiaali- ja terveystoimialan tehtävä ja keskeisimmät tavoitteet	3
3	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta osana suunnittelua sekä johtamista	4
3.1	Sisäinen valvonta	4
3.2	Riskienhallinta.....	4
3.2.1	Sopimusten hallinta osana sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.....	5
3.3	Sisäinen tarkastus	5
4	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan johtaminen	6
	Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta	6
	Toimialajohtajalla on päävastuu.....	6
	Palvelukokonaisuuden johtaja ja hallintojohtaja.....	6
	Palvelun päällikkö	7
	Esihenkilöt	7
	Sosiaali- ja terveystoimialan henkilöstöön	7
	Hallinto	7
	Toimialan turvallisuuspäällikkö	7
	Toimialan valmiuspäällikkö.....	7
	Hallintopalvelujen päätöksenteon tuen juridinen tuki.....	8
	Laatuasiantuntija, ...	8
	Sosiaali- ja potilasasiain miehen	8
	Tietosuojalakimiehet	8
5	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan ja menettelyjen kuvaus.....	9
5.1	Johtaminen ja hallinnon järjestäminen	9
5.2	Riskienhallinta.....	12
5.3	Valvontatoimenpiteet.....	15
5.4	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta tukeva tieto ja sen välitys	16
5.5	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta ja arviointi.....	18

1 Kuvauksen tarkoitus ja tavoite

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksessa esitetään sosiaali- ja terveystoimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet, toimintaperiaatteet ja menettelyt. Ne perustuvat kuntalakiin, toimialan tehtäviä koskevaan erityislainsäädäntöön, kaupunginvaltuuston hyväksymiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteisiin ja Helsingin kaupungin ohjeisiin. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa määritellään tämän kuvauksen lisäksi toimialan asianomaisissa ohjeissa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta edistävät tuloksellista toimintaa. Toimialan sisäisellä valvonnalla ja riskienhallinnalla tuetaan strategisten ja pysyvien sekä muiden tavoitteiden toteutumista. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta lisäävät raportoinnin luotettavuutta, varmuutta lakien sekä määräysten noudattamisesta ja vähentävät yllätyksellisten tapahtumien todennäköisyyttä sekä seurauksia.

Kuvaus auttaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnittelua ja edistää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan johdonmukaista toteuttamista. Kuvaus toimii osaltaan näyttönä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, luo perustan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden seurannalle ja arvioinnille sekä tukee raportointia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta.

2 Sosiaali- ja terveystoimialan tehtävä ja keskeisimmät tavoitteet

Sosiaali- ja terveystoimialan tehtävänä on sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen ja tuottaminen.

Toimiala luo sosiaali- ja terveyspalvelujen keinoin edellytyksiä terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiselle ja parantamiselle, edistää omatoimisuutta ja yhteisvastuullisuutta sekä ehkäisee ja vähentää sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia ja niiden haittavaikutuksia. Toimiala huolehtii myös terveydenhuoltolain mukaisista terveyskeskuksen tehtävistä, sosiaali- ja terveystoimen laitosten lääkehuollosta sekä muusta sosiaali- ja terveystoimen veloitteena olevasta lääkehuollosta. Sosiaali- ja terveystoimiala toimii sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisuudessa.

Toimialan tehtävistä säädetään kaupungin hallintosäännössä ja toimialan toimintasäännössä. Toimialan toiminnan tavoitteita määritellään kaupungin talousarviossa ja toimialan toimintasuunnitelmassa. Lisäksi toimintaan liittyviä tavoitteita määritellään kaupunkistrategiassa.

Toimiala muodostaa hyvinvointialueen yhdessä Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen kanssa 1.1.2023 alkaen. Tämä kuvaus päivitetään vuoden 2022 aikana vastaamaan tehtyjä päätöksiä ja hyvinvointialueen toimintaa.

Sosiaali- ja terveystoimiala jakautuu hallintoon ja kolmeen palvelukokonaisuuteen:

1. Perhe- ja sosiaalipalvelujen palvelukokonaisuus, joka huolehtii perhe-, sosiaali- ja vammaispalveluista sekä lautakunnan määräämistä muista palveluista.
2. Terveys- ja päihdepalvelujen palvelukokonaisuus, joka huolehtii terveys-, päihde- ja päiivystyspalveluista sekä lautakunnan määräämistä muista palveluista.
3. Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen palvelukokonaisuus, joka huolehtii sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluista sekä lautakunnan määräämistä muista palveluista.
4. Toimialan hallinto, joka huolehtii hallinto- ja tukipalveluista.

3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta osana suunnittelua sekä johtamista

3.1 Sisäinen valvonta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla johto pyrkii riittävällä tarkkuudella varmistamaan toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden. Laillisuus tarkoittaa lainsäädännön ja hyvän hallintotavan noudattamista toimialan toiminnassa sekä päätöksenteossa. Tuloksellisuudella tarkoitetaan asetettujen strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamista kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion sekä toimialan laatiman toimintasuunnitelman puitteissa. Tuloksellisuus merkitsee myös toiminnan vaikuttavuutta ja laadukkaita palveluja. Sisäistä valvontaa suoritetaan sosiaali- ja terveystoimialan kaikilla toimintatasoilla sekä kaikissa toiminnoissa.

Valvontatoimenpiteitä ovat muun muassa esimiesten ja toimivaltaisten toimielimien toimivaltuudet ja valtuutukset, täsmäytykset, poikkeamien seuranta, työtehtävien eriyttäminen, ohjeet, tarkastukset, prosessikuvaukset, raportointimenettelyt, erilaiset taloudenhoidon ja hallinnon kontrollit, työnjaot ja järjestelmäkontrollit sekä raportointi eri muodoissaan. Sisäiseen valvontaan sisältyy myös palveluntuottajien ja alihankkijoiden valvontaa sekä tarkastuskäyntejä.

3.2 Riskienhallinta

Helsingin kaupungin Sosiaali- ja terveystoimiala kohtaa toiminnassaan sisäisiä ja ulkoisia tekijöitä ja vaikutteita, joiden takia on epävarmaa, saavuttaako toimiala, palvelukokonaisuudet ja hallinto, palvelut, yksiköt sekä henkilöstö tavoitteensa

suunnitellussa aikataulussa tai eivät ollenkaan. Tämän epävarmuuden vaikutusta toimialan tavoitteisiin kutsutaan ”riskiksi”.

Riskienhallinta tarkoittaa koordinoitua toimintaa, jolla sosiaali- ja terveystoimialaa johdetaan sekä ohjataan riskien osalta. Riskienhallinnalla varmistetaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja talousarvion sekä toimintasuunnitelman toteutuminen puuttumalla uhkaaviin tekijöihin jo ennakolta. Riskienhallinta on osa strategia- ja talousarvioprosessia, osa palvelukokonaisuuksien, palveluiden ja toimintayksiköiden suunnittelua ja toimintaa, osa turvallisuutta sekä osa muutosten ja turvallisuuspoikkeamien hallintaa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta eivät ole toiminnasta erillisiä prosesseja tai toimenpidekokonaisuuksia, vaan osa kaikkia kaupunkikonsernin toimintoja, prosesseja ja hankkeita.

3.2.1 Sopimusten hallinta osana sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa

Kuntalain 90 § mukaan kunnan hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset muun muassa sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja sopimusten hallinnasta. Ostopalvelujen lisääntyminen vaatii sopimus- ja hankintaosaamista. Kysymys on ennen kaikkea sopimusosaamisen, ohjeiden ja toiminnan kehittämisestä. Sopimusten tekemiseen liittyvän osaamisen lisäksi korostuu tarve sopimusten noudattamisen valvontaan ja ohjaamiseen koko sopimuksen elinkaaren ajan.

Sopimuksin tuotettavien palvelujen kokonaisuus on yksi toimialan riskienhallinnassa huomioitava asia. Sopimusohjauksen ja -hallinnan kehittämisen tarkoitus on paitsi sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotannon asianmukaisuuden valvonta myös tehostaa johtamista, valvontaa ja riskienhallintaa silloin, kun palveluja tuotetaan sopimusten nojalla.

On osa riskienhallintaa, että omistajaohjauksellisin keinoin sekä sopimuksin varmistetaan, että sisäinen valvonta ja riskienhallintaa on toimivaa myös niissä organisaatioissa, jotka sosiaali- ja terveystoimialasta erillään tuottavat toimialan palveluja sopimukseen perustuen. Näiden organisaatioiden toimiva johto vastaa yhteisönsä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Samalla toimialalla tulee olla varmuus siitä, että kyseisissä organisaatioissa sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat toimivia.

3.3 Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi-, varmistus- ja konsultointitoimintaa, jonka tarkoituksena on tuottaa lisäarvoa Helsingin kaupungille ja parantaa sen toimintaa. Sisäinen tarkastus tukee kaupunkia sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan kaupungin valvonta-,

johtamis- ja hallintoprosessien sekä riskienhallinnan tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida, varmistaa ja tukea hyvän johtamis- ja hallintotavan toteutumista sekä sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan tuloksellisuutta. Tehtäväänsä Helsingin kaupungin sisäinen tarkastus toteuttaa tarkastuksilla ja konsultoinnilla.

Sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen toiminta esitetään liitteessä 1 olevassa Sosiaali- ja terveystoimialan kolmen puolustuslinjan mallissa.

4 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan johtaminen

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan johtamisvastuut sisältyvät toimialan johtamisvastuisiin, eikä pääsääntöisesti ole edes tarkoituksenmukaista eritellä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan johtamista muusta johtamisesta.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä toimeenpanon valvonnasta. Lautakunta hyväksyy sosiaali- ja terveystoimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen. Lautakunta edellyttää, että tehtävät järjestetään siten, että kaikilla sosiaali- ja terveystoimialan organisaatiotasolla ja kaikissa toiminnoissa toteutuu riittävä sisäinen valvonta sekä riskienhallinta.

Toimialajohtajalla on päävastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisesta toimeenpanosta. Toimialajohtaja hyväksyy sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet osana muita sosiaali- ja terveystoimialan tavoitteita. Hän antaa sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvät tehtävät hallinnolle sekä palvelukokonaisuuksille. Toimialajohtaja antaa selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelyistä osana tilinpäätösprosessia ja johtaa katselmoinnit.

Palvelukokonaisuuden johtaja ja hallintojohtaja vastaa annettujen ohjeiden mukaisesta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimivuudesta ja toimeenpanon tuloksellisuuden valvonnasta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista toimialajohtajalle. Palvelukokonaisuuden johtaja ja hallintojohtaja hyväksyy sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tavoitteet osana palvelukokonaisuuden ja hallinnon muita tavoitteita ja antaa sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvät tehtävät palveluille. Palvelukokonaisuuden johtaja ja hallintojohtaja vastaa palvelukokonaisuudessa sekä hallinnossa toteutuneiden riskien ja turvallisuuspoikkeamien tutkinnasta. Palvelukokonaisuuden johtaja ja hallintojohtaja antaa toimivaltansa puitteissa sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyviä tehtäviä.

Palvelun päällikkö vastaa annettujen ohjeiden mukaisesta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimivuudesta ja toimeenpanon tuloksellisuuden valvonnasta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista palvelukokonaisuuden johtajalle ja hallinnossa hallintojohtajalle. Palvelun päällikkö hyväksyy sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet osana palvelun tavoitteita ja antaa sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvät tehtävät yksiköille. Palvelun päällikkö voi toimivaltansa puitteissa delegoida vastuuta alaisilleen ja antaa sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyviä tehtäviä.

Esihenkilöt toteuttavat sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa sekä seuraavat valvonta- ja riskienhallintatoimenpiteiden tehokkuutta ja riittävyttä yksiköissä, alayksiköissä sekä työyksiköissä ja antavat sisäiseen valvontaan sekä riskienhallintaan liittyvät tehtävät henkilöstölleen. Esihenkilöt raportoivat merkittävimmistä riskeistään ja sisäisen valvonnan havainnoistaan palvelun päällikölle. Esihenkilöt osallistuvat omalla toimialueellaan toteutuneiden riskien ja turvallisuuspoikkeamien tutkintaan ja toiminnan kehittämiseen.

Sosiaali- ja terveystoimialan henkilöstöön kuuluvat kaikki toimialan henkilöt. Tässä kappaleessa mainitut vastuut ja tehtävät koskevat yksittäisinä työntekijöinä myös johtajia, päälliköitä ja esihenkilöitä. Henkilöstö osallistuu riskien tunnistamiseen, arviointiin, ennaltaehkäisyyn, raportointiin ja kehittämiseen oman tehtäväkenttensä puitteissa. Henkilöstö toimii lainsäädännön, annettujen ohjeiden sekä Helsingin kaupungin eettisten periaatteiden mukaisesti. Sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstöllä on lakisääteisiä velvollisuuksia ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista tai niiden uhkista. Lisäksi jokaisella on oikeus ilmoittaa kaupunkia koskevista epäillyistä rikoksista ja väärinkäytöksistä.

Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmä on asettanut riskienhallinnan kehittämisen tavoitteeksi, että toimialoilla on yhtenäiset riskienhallinnan koordinaatioresurssit ja riskienhallinta on osana tehtäväkuvia (toimialalla 1 htv, palvelukokonaisuuksissa 0,25 htv, palveluissa 0,05 htv).

Hallinto ohjaa ja tarvittaessa koordinoi väärinkäytösten sekä poikkeamien hallintaa sosiaali- ja terveystoimialalla. Hallinto osallistuu yhteydenpitoon valvonta- ja esitutkintaviranomaisten kanssa. Hallinnon toimijat auttavat sekä tukevat johtoa ja esihenkilöitä tehtäviensä sekä asiantuntemuksensa mukaan alla olevilla osa-alueilla.

Toimialan turvallisuuspäällikkö johtaa johdon määräämät tutkinnat sekä vastaa yhteistoiminnasta viranomaisten kanssa. Turvallisuuspäällikkö vastaa toimialan yleisestä turvallisuusohjaamisesta.

Toimialan valmiuspäällikkö koordinoi toimialan sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Valmiuspäällikkö johtaa merkittävien riskien kokoamisen ja käsittelee sekä valmistelee raportoinnin, katselmoinnit ja selonteot. Hän

kutsuu tarvittaessa koolle hallinnon ja palvelukokonaisuuksien edustajista koostuvan ryhmän yhteen sovittamaan toimialan riskienhallintaa.

Hallintopalvelujen päätöksenteon tuen juridinen tuki avustaa ja antaa tarvittaessa oikeudellista neuvontaa toimialan palveluksessa virantoimituksen tai työn yhteydessä rikoksen kohteeksi joutuneelle henkilölle sekä ilmoittaa toimialan vaatimukset poliisin tutkinnan yhteydessä toimialan ollessa asianomistajana.

Laatuasiantuntija, toimialan potilas- ja asiakasturvallisuuskoordinaattorina, antaa asiantuntijatukea toimialan omavalvontatyötä potilas- ja asiakasturvallisuuden edistämiseksi. Osana omavalvontaa tunnistetaan potilas- ja asiakasturvallisuutta uhkaavia riskejä, niiden ehkäisyä ja tarvittavia kehittämistoimenpiteitä sekä kehitetään potilas- ja asiakasturvallisuuden seuranta- ja kehittämismenetelmiä. Koordinaattori tukee yhteistyötä esim. THL:n ja HUS:n ja viranomaisien kanssa.

Sosiaali- ja potilasasiamiehen tehtävänä on neuvoa sosiaalihuollon asiakaslain ja potilaslain soveltamiseen liittyvissä asioissa, tiedottaa asiakkaan ja potilaan oikeuksista sekä neuvoa ja tarvittaessa avustaa muistutuksen sekä potilasvahinkoilmoituksen tekemisessä. Sosiaali- ja potilasasiamies toimii muutenkin asiakkaan ja potilaan oikeuksien edistämiseksi sekä toteuttamiseksi. Sosiaaliasiamies antaa vuosittain selvityksen sosiaalihuollon asiakkaan aseman ja oikeuksien kehittymisestä kaupunginhallitukselle.

Tietosuojalakimiehet ovat sosiaali- ja terveystoimialan tietosuojaja-asioiden vastuuhenkilöitä. He sijoittuvat hallinnollisesti toimialan hallinnon hallintopalvelujen päätöksenteon tukeen. Vastuuhenkilöt toimivat yhteyshenkilönä SOTEn ja tietosuojavastaavan välillä, auttavat ja neuvovat johtoa ja esihenkilöitä tietosuojaja-asioissa, osallistuvat tietosuojavaikutusten arviointiin sekä uusien tietojärjestelmien hankintoihin, jos tietojärjestelmät käsittelevät henkilötietoja.

Toimialalla noudatetaan **Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa**. Ohjelman tavoitteena on parantaa asiakas- ja potilasturvallisuutta ja sitä kautta tuottaa lisäarvoa yhteiskunnalle. Valvontaohjelman perustehtävä on sama kuin muullakin sosiaali- ja terveyspalveluiden valvonnalla – varmistaa, että ihmiset saavat perusoikeuksien heille turvaamat, tarpeidensa mukaiset palvelut oikeaan aikaan, yhdenvertaisesti ja saavutettavasti, laadukkaasti ja turvallisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköt laativat **omavalvontasuunnitelman**, johon kirjataan kaikki keskeiset toimenpiteet, joilla palvelujen tuottajat itse valvovat toimintayksikköjään, henkilökunnan toimintaa sekä tuottamiensa palvelujen laatua.

Omavalvontasuunnitelmassa sovitaan menettelytavat palvelutoiminnassa havaittujen riskien, vaaratilanteiden ja laadullisten puutteiden ennaltaehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatillisen osaamisen varmistamiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä turvallinen lääkehoito perustuu yksikössä laadittuun **lääkehoitosuunnitelmaan**. Suunnitelma toimii työkaluna myös lääkehoidon sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa.

Helsingin kaupungin työturvallisuudessa toimitaan kaupunkiyhteisten ohjeiden ja toimintatapojen mukaan. Työturvallisuudessa käytetään kaupunkiyhteistä **Työsuojelupakki-tietojärjestelmä**. Sen avulla kartoitetaan työturvallisuusriskejä sekä ilmoitetaan ja käsitellään työturvallisuuteen liittyviä turvallisuuspoikkeamia.

On mahdollista, että **hallintoon ja palvelukokonaisuuksiin nimetään turvallisuusvastaavia**, jotka koordinoivat sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa hallintojohtajan sekä palvelukokonaisuuden johtajan määrittämällä tavalla. Turvallisuusvastaavalle annetut turvallisuustehtävät eivät muuta palvelukokonaisuuden tai palvelujen johtamisvastuita. Johtamisesta vastaavat palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt ja yksiköiden esihenkilöt.

5 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan ja menettelyjen kuvaus

5.1 Johtaminen ja hallinnon järjestäminen

Johtamisessa ja hallinnon järjestämisessä noudatetaan hyvää johtamis- ja hallintotapaa. Näin saadaan kohtuullinen varmuus tavoitteiden saavuttamisesta, kaupungin arvojen ja eettisten periaatteiden sekä lakien noudattamisesta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ja viittaukset asiakirjoihin	Toteuttamisesta vastaa / vastaavat (tehtävänimike)
<p>Tehtävät ja vastuut on kuvattu toimintasäännössä.</p> <p>Toimiala on kuvannut keskeisimmät prosessit. Ohjeistus, asiakirjat ja mallit tukevat lakien ja muiden säädösten sekä sääntöjen ja ohjeiden noudattamista päivittäisessä toiminnassa.</p> <p>Asiakirjat: toimintaa ohjaava lainsäädäntö, hallintosääntö, toimintasääntö, toimivallan delegointipäätökset, kaupunkistrategian tavoitteet ja mittarit, talousarvio,</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt, yksiköiden päälliköt, esihenkilöt</p>

<p>talousarvion noudattamisohje, toimintasuunnitelma, käyttösuunnitelma, prosessikuvaukset ja muut ohjeet</p>	
<p>Toimialan johtoryhmä käsittelee kaupunkistrategiaa, talousarviota, toimintasuunnitelmaa, toimintakertomusta, kehittämistä, henkilöstöpolitiikkaa, koulutusta, hankintoja, tiedottamista ja turvallisuutta koskevat keskeiset asiat sekä muut puheenjohtajan käsiteltäväksi ottamat asiat ja yhteistoimintapöytäkirjassa johtoryhmälle osoitetut asiat.</p> <p>Johdon ja henkilöstön ylimpänä yhteistoimintaelimenä toimii toimialan henkilöstötoimikunta.</p> <p>Asiakirjat: Kokousmuistiot intrassa</p>	<p>Toimialajohtaja, johtoryhmä, henkilöstötoimikunta</p>
<p>Johtoryhmät toimivat hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajien neuvoo-antavana eliminä. Johtajat johtavat toimintaa ja vastaavat siitä, että hyväksytyt tavoitteet saavutetaan. Kukin organisaatio vastaa omalta osaltaan siitä, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kytketty osaksi toimintaa ja prosesseja.</p> <p>Asiakirjat: Kokousmuistiot intrassa</p>	<p>Hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat ja johtoryhmät.</p>
<p>Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmä on asettanut riskienhallinnan kehittämisen tavoitteeksi, että toimialoilla on yhtenäiset riskienhallinnan koordinaatioresurssit ja riskienhallinta on osana tehtävänkuvia (toimialalla 1 htv, palvelukokonaisuuksissa 0,25 htv, palveluissa 0,05 htv).</p> <p>Asiakirjat: talousarvion noudattamisohje, tehtävänkuvaukset</p>	<p>Hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat ja johtoryhmät.</p>
<p>Johtoryhmät ja johtotiimit toimivat palveluiden päälliköiden neuvoo-antavana eliminä. Palveluiden päälliköt johtavat palveluiden toimintaa ja vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta.</p> <p>Asiakirjat: Palveluiden riskienarvioinnit, poikkeamakäsittely ja -raportit, katselmoinnit vähintään kaksi kertaa vuodessa, kokousmuistiot intrassa</p>	<p>Palveluiden päälliköt, johtoryhmät / johtotiimit, yksikköjen kokoukset.</p>
<p>Toimialan taloutta ja toimintaa suunnitellaan ja tavoitteita asetetaan kaupunkiyhteinen ohjeistus ja painopisteet sekä toimintaympäristön muutokset analysoiden ja huomioiden.</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt</p>

<p>Tavoitteiden toteutuminen mahdollistetaan varmistamalla oikeat resurssit tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteita on kirjattu toimintasuunnitelmaan sitoviksi tavoitteiksi, toiminnallisiksi tavoitteiksi, TUPA-tavoitteisiin sekä henkilökohtaisiin tavoitteisiin.</p> <p>Toiminnan ja talouden kehitystä seurataan päivittäistyössä ja toimintasuunnitelman toteutumista seurataan myös toimialan johtoryhmässä, henkilöstötoimikunnassa sekä hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtoryhmissä.</p> <p>Asiakirjat: Toimintasuunnitelma, TAE, TOSU, TUPA-tavoitteisto, TA-noudattamisohje, ennusteet, tilinpäätös, toimintakertomus, LATO-sovellus.</p>	
<p>Toimialan johto ja henkilöstö sitoutuvat toimimaan kaupungin eettisten periaatteiden mukaan. Johto viestii eettisistä periaatteista.</p> <p>Asiakirjat: Helsingin kaupungin eettiset periaatteet, Helsingin kaupunkikonsernin harmaan talouden torjuntaohje.</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt, esihenkilöt</p>
<p>Hallinto ohjaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Sosiaali- ja terveystoimialan painopiste on potilas- ja asiakasturvallisuudessa.</p> <p>Asiakirjat: Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvaus Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet Omavalvontasuunnitelma Sosiaali- ja potilasasiamiesten toiminta Lääkehoitosuunnitelma Apottiin lisättävät riskitiedot Tietosuojaja; ohjeet, ilmoitukset loukkauksista ja vaikutusten arviointi Työturvallisuus; ohjeet ja työsuojelupakki Valmius-/jatkuvuussuunnitelmat</p>	<p>Tukipalvelut, turvallisuuspäällikkö ja valmiuspäällikkö; Henkilöstö- ja kehittämispalvelut, potilas- ja asiakasturvallisuuskoordinaattori; Henkilöstö- ja kehittämispalvelut, työsuojelun yhteistoiminta; Päätöksenteon tuki</p>
<p>Kehittämiskohteet ja aikataulu</p>	<p>Toteuttamisesta vastaa / vastaavat (tehtävänimike)</p>

Jatketaan ja edelleen kehitetään sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan prosessia, jossa hallinto ja palvelukokonaisuudet tuottavat myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selontekomateriaalin.	Tukipalvelut, turvallisuuspäällikkö, valmiuspäällikkö, Talous- ja suunnittelupalvelut
Nimetään vastuuhenkilöt ja lisätään riskienhallintatehtävät osaksi heidän tehtävänkuvaustaan.	Hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat ja johtoryhmät.
Suunnitelmien ja ohjeiden katselmointi vuosittain ja päivittäminen tarvittaessa.	Asiantuntijat

5.2 Riskienhallinta

Riskienarvioinnilla toimiala tunnistaa, arvioi ja analysoi tavoitteitaan uhkaavat riskit koko organisaation laajuisesti, riskien hallintaan käytettävissä olevat menettelyt, väärinkäytösten mahdollisuudet sekä sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan merkittävästi vaikuttavat muutokset. Riskienarviointi on kokonaisvaltainen prosessi, joka kattaa riskien tunnistamisen, riskien analysoinnin ja niiden merkittävyyden arvioinnin. Riskienarvioinnissa huomioidaan kaikki potentiaaliset tapahtumat, joilla voi olla vaikutusta prosessin tai tehtävän tavoitteiden toteutumiseen. Kaikkia toimenpiteitä, joiden avulla pyritään hallitsemaan tiettyjä riskejä, ei välttämättä kutsuta riskienhallinnaksi tai riskien hallintakeinoiksi.

Seuraavassa on nostettu esille keskeisimpiä toimiala- ja palvelukokonaisuuskohtaisia tehtäviä ja toimenpiteitä, joiden yhteydessä arvioidaan riskejä tai jotka toimivat keinoina riskien hallitsemiseksi.

Sisäisen riskienhallinnan menettelyt ja viittaukset asiakirjoihin	Toteuttamisesta vastaa / vastaavat (tehtävänimike)
Sosiaali- ja terveystoimialan tavoitteisiin liittyviä riskejä arvioidaan vuosittain osana talousarvion ja toimintasuunnitelman valmistelua. Riskejä arvioidaan osana toimintasuunnitelman seurantaa sekä tavoitteiden toteuttamisen yhteydessä hallinnossa, palvelukokonaisuuksissa, palveluissa ja yksiköissä osana päivittäisjohtamista.	Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt, esihenkilöt
Asiakirjat: Talousarvio, toimintasuunnitelman seuranta, ennusteet, organisaatioiden riskienarvioinnit, katselmoinnit, selonteot ja	Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien

<p>kertomukset, erilliset riskienarvioinnit; kaupunkikonsernin, toimialan ja palvelukokonaisuuden merkittävät riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Omavalvontasuunnitelma; potilas- ja asiakasturvallisuusriskit ➤ HaiPro- ja Spro-ohjelmistot; toteutuneet potilas- ja asiakasturvallisuusriskit ➤ Sosiaali- ja potilasasiamiesten toiminta; toteutuneet potilas- ja asiakasturvallisuusriskit ➤ Lääkehoitosuunnitelma; lääkehoidon riskit ➤ Apottiin lisättävät riskitiedot; potilas- ja asiakasturvallisuus, henkilöstöturvallisuus ➤ Tietosuoja; ohjeet, ilmoitukset loukkauksista ja vaikutusten arviointi ➤ Tietoturvallisuus; toipumissuunnitelmat ➤ Työturvallisuus; työsuojelupakki, vaarojen arviointi, katselmoinnit, toteutuneet riskit ➤ Turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat; kiinteistö- ja toimitilariskit, pelastusturvallisuus ➤ Valmius-/jatkuvuussuunnitelmat; yksittäiset merkittävät riskit ja päivittäisiä prosesseja uhkaavat riskit 	<p>johtajat, palvelujen päälliköt, esihenkilöt Tukipalvelut, turvallisuuspäällikkö, asiantuntijat</p>
<p>Toimialan talousarvioennusteissa ja raporteissa raportoidaan mahdolliset poikkeamat ja arvioidaan niiden seurauksia sekä merkittävimpiä toimialan toimintaan ja talouteen vaikuttavia toimintaympäristön muutoksia.</p> <p>Toimialan tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa kuvataan ja arvioidaan merkittäviä muutoksia toimintaympäristössä, edellisen vuoden tavoitteiden toteutumista ja riskejä.</p> <p>Asiakirjat: Talousarvioehdotus, taloussuunnitelma, toimintasuunnitelma, tilinpäätös, toimintakertomus, ennusteet, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan muistilista.</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt, esihenkilöt</p>
<p>Riskit arvioidaan kaikissa projektien ja hankkeiden vaiheissa; suunnittelun riskit, kehittämisen / rakentamisen riskit sekä käytön riskit / elinkaaren hallinnan riskit.</p> <p>Asiakirjat: Kunkin vaiheen asiakirjaan liitetään riskienarviointi, joka voi olla myös etenemisluvan tai päätöksen edellytys.</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt, esihenkilöt, projektipäälliköt, hankevastaavat, asiantuntijat</p>
<p>Toimialan varautumista ohjataan valmiussuunnitelmalla. Hallinto ja palvelukokonaisuudet laativat omat valmius-</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien</p>

<p>/jatkuvuussuunnitelmansa toimialan valmiussuunnitelman perusteella.</p> <p>Varautumisella varaudutaan sellaisiin toimialaa uhkaaviin riskeihin, joiden toteutumisen todennäköisyys voi olla hyvin pieni, mutta seuraukset erittäin suuria. Tällaiset riskit ovat luonteeltaan usein sellaisia, että niiden toteutumisen todennäköisyyteen ei pysty toimialan toimenpitein vaikuttamaan. Varautuminen näihin riskeihin voi vaatia toimintaperiaatteiden muutosta ja resursoinnin muuttamista sekä näihin liittyvän yhteistoiminnan ennakkosuunnittelua. Näin voidaan ylläpitää hyväksyttävä palveluntuotannon taso ja rajoittaa tilanteesta aiheutuvia seurauksia riskin toteuduttua.</p> <p>Jatkuvuudenhallinnalla tunnistetaan toiminnan uhat ja arvioidaan niiden vaikutukset toimialaan ja sen toimijaverkoston sekä luodaan toimintatapa jokapäiväisten häiriöiden ja häiriötilanteiden hallinnalle.</p> <p>Kriisiviestinnän ohjeistus on laadittu.</p> <p>Asiakirjat: valmiuslaki, toimintaa ohjaava lainsäädäntö, kaupungin valmiusohje, kriisijohtamismalli, toimialan valmiussuunnitelma, kriisijohtamismalli ja kriisiviestinnän ohjeistus, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien valmiussuunnitelmat, erilliset toimintasuunnitelmat ja –kortit, kuten pandemiasuunnitelma ja suuronnettomuussuunnitelma.</p>	<p>johtajat, palvelujen päälliköt, esihenkilöt Tukipalvelut, turvallisuuspäällikkö ja valmiuspäällikkö, Tukipalvelut, viestintäpäällikkö</p>
<p>Hankinnat toteutetaan hankintalain ja sitä käytännössä tarkentavan hankintakäsikirjassa kuvatun prosessin mukaisesti.</p> <p>Seurataan sopimusehtojen noudattamista ja reagoidaan tarvittaessa poikkeamiin. Toimittajien yhteiskunnallisten veloitteiden täyttymistä valvotaan myös sopimusajalla kaupungin harmaan talouden torjunnasta antaman ohjeen mukaisesti.</p> <p>Väärinkäyttö- ja virhemahdollisuuksia eliminoidaan muun muassa määritellyä laskujen tarkastus- ja hyväksymiskäytäntöjä noudattamalla.</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt, esihenkilöt, hankintoja valmistelevat ja niistä päättävät</p>

Asiakirjat: Hankintavaltuudet, laskujen tarkastus- ja hyväksymiskäytännöt, harmaan talouden torjuntaohje hankintasopimukset	
---	--

Kehittämiskohteet ja aikataulu	Toteuttamisesta vastaa / vastaavat (tehtävänimike)
Valmiussuunnitelmien päivitys 2022 aikana	Tukipalvelut / valmiuspäällikkö Hallinto ja palvelukokonaisuudet
Sosiaalihuollon alueellisen valmiussuunnitelman laatiminen 2022 aikana	Tukipalvelut / valmiuspäällikkö
Riskienhallintaohjelmisto käyttöön vuoden 2022 aikana	Tukipalvelut / valmiuspäällikkö
SOTEn ohje sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta 2022 aikana	Tukipalvelut / valmiuspäällikkö
SOTEn turvallisuustilannekuvan muodostaminen 2022 aikana	Tukipalvelut / turvallisuuspäällikkö

5.3 Valvontatoimenpiteet

Valvontatoimenpiteillä toimiala edistää tavoitteidensa saavuttamista, varmentaa riskienhallinnan toimenpiteiden toimeenpanoa sekä hallinnon ja taloudenhoidon menettelyiden asianmukaisuutta. Riskejä pienentäviä valvontamenettelyjä ovat esim. toimivaltuudet, suunnitelmat, ohjeet, prosessikuvaukset, raportointimenettelyt, erilaiset taloudenhoidon ja hallinnon kontrollit, työnjaot, järjestelmäkontrollit jne.

Tehokkaat valvontatoimenpiteet parantavat toiminnanohjausta. Valvontatoimenpiteet ovat joko ennalta ehkäiseviä tai paljastavia ja korjaavia. Valvontatoimenpiteitä toteutetaan organisaation kaikilla tasoilla ja prosessien eri vaiheissa.

Sisäisen valvonnan menettelyt ja viittaukset asiakirjoihin	Toteuttamisesta vastaa/ vastaavat (tehtävänimike)
Valvontaa toteutetaan kaiken tasoisessa päätöksenteossa, valmisteluprosesseissa ja toiminnoissa. Asiakirjat: Delegointipäätökset, prosessikuvaukset ja toimintaohjeet, Sosiaali- ja terveystoimen valtakunnallinen valvontaohjelma.	Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt, yksiköiden päälliköt, esihenkilöt

<p>Toimialatasoisten tavoitteiden ja prosessien valvontatoimenpiteet on määritelty niitä koskevilla ohjeilla ja prosessikuvauksissa.</p> <p>Asiakirja: Sosiaali- ja terveystoimen valtakunnallinen valvontaohjelma.</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt, yksiköiden päälliköt</p>
<p>Toimialan toiminnan ja talouden kehitystä seurataan päivittäistyössä. SOTEn talousarvion toteutumista ja TUPA-tavoitteita seurataan neljästi vuodessa toimialan johtoryhmässä sekä palvelukokonaisuuksien johtoryhmissä. Henkilökohtaisia tavoitteita seurataan ja arvioidaan onnistumiskeskusteluissa.</p> <p>Asiakirjat: Talousarvion toteutumisennusteet, tulos- ja kehityskeskustelulomakkeet, raportit, toimintasuunnitelma, TUPA-tavoitteisto, TA-noudattamisohje, tilinpäätös, toimintakertomus, LATO-ohjelmisto.</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt, yksiköiden päälliköt</p>
<p>Jokainen päällikkö ja esihenkilö toteuttaa talouden valvontaa omassa toiminnassaan.</p> <p>Asiakirjat: Ennusteet, tilinpäätös, raportit, hankinta-asiakirjat, laskut, tarkastukset</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt, yksiköiden päälliköt, talous- ja suunnittelupäällikkö, controllerit</p>
<p>Hallinto ja palvelukokonaisuudet seuraavat turvallisuustavoitteita ja mittareita.</p> <p>Asiakirjat: organisaatioturvallisuuden ohjeet ja mittarit.</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt, yksiköiden päälliköt, turvallisuuden osa-alueista vastaavat, asiantuntijat</p>
<p>Helsingin kaupungin sisäinen tarkastus, tarkastuslautakunta ja viranomaiset, raportit</p>	<p>Hallinto</p>
<p>Onnettomuus- ja poikkeamatutkintojen raportit ja selosteet.</p>	<p>Tukipalvelut / turvallisuuspäällikkö</p>
<p>Johdon katselmoinnit kaksi kertaa vuodessa</p>	<p>Toimialajohtaja ja johtoryhmä / tukipalvelut turvallisuuspäällikkö Hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtoryhmät.</p>

Kehittämiskohteet ja aikataulu	Toteuttamisesta vastaa / vastaavat (tehtävänimike)
Sisäisen valvonnan ohje 2022	Hallinto, turvallisuus- ja riskienhallintayksikkö

5.4 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta tukeva tieto ja sen välitys

Toimivan sisäisen valvonnan tukemiseksi toimiala tuottaa, hankkii ja käyttää laadukasta ja merkityksellistä tietoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta, viestii henkilöstölle sisäisen valvonnan tavoitteista ja vastuista sekä toimii yhteistyössä ulkopuolisten tahojen kanssa asioissa, jotka vaikuttavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuteen.

Sisäistä valvontaa koskeva tieto ja tiedonvälitys tukevat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaperiaatteiden sekä toiminnalle, raportoinnille ja lakien ja määräysten noudattamiselle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Tiedon ja tiedonvälityksen kontrollit/valvontamenettelyt tukevat tiedon oikeellisuutta, luotettavuutta ja eheyttä sekä tiedonvälityksen toimivuutta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ja viittaukset asiakirjoihin	Toteuttamisesta vastaa / vastaavat (tehtävänimike)
<p>Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen, arviointiin liittyvät tiedot ja toimintatavat määritellään ja viestitetään toimialan henkilöstölle sekä sisäisille ja ulkoisille sidosryhmille.</p> <p>Asiakirjat: tässä kuvauksessa mainitut asiakirjat</p>	<p>Toimialajohtaja; hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat; Tukipalvelut, turvallisuuspäällikkö ja valmiuspäällikkö; Talous- ja suunnittelupalvelu, controller</p>
<p>Tilintarkastajan, kaupungin sisäisen tarkastuksen ja toimialan sisäisen tarkastuksen tekemien arviointien ja tarkastusten tulokset kommunikoidaan tarvittavien tahojen kanssa ja ryhdytään niiden edellyttämiin toimenpiteisiin.</p> <p>Poikkeamien tutkintojen tulokset kommunikoidaan tarvittavien tahojen kanssa ja ryhdytään niiden edellyttämiin toimenpiteisiin.</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, palvelujen päälliköt</p>
<p>Toimialan sisäisen valvonnan prosessi, mittarit, tarkastukset, kokoukset ja tulokset.</p> <p>Asiakirjat: ohjeet, kertomukset ja raportit</p>	<p>Hallinto, palvelukokonaisuudet</p>

Kehittämiskohteet ja aikataulu	Toteuttamisesta vastaa / vastaavat (tehtävänimike)
--------------------------------	--

Käytännönläheinen viestintä sisäisestä valvonnasta 2022	Tukipalvelut, turvallisuuspäällikkö ja valmiuspäällikkö
---	---

5.5 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta ja arviointi

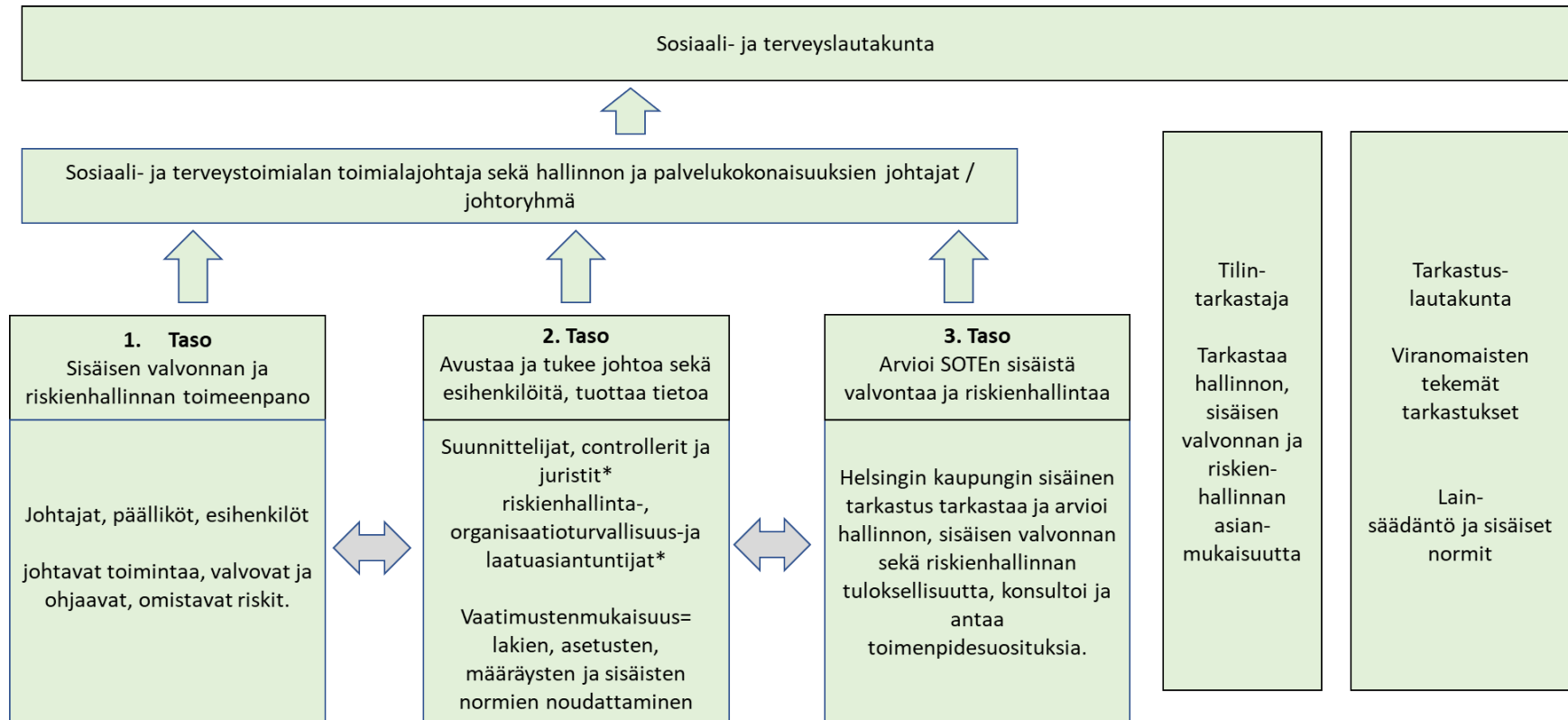
Toimiala kehittää ja toteuttaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jatkuvaa seuranta ja arviointia sekä erillisiä arviointeja. Arvioinneissa varmistetaan, että kuvattu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintamalli on tuloksellinen ja että sitä toteutetaan tarkoitettulla tavalla. Toimiala viestii sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan puutteista ajantasaisesti niille tahoille, jotka ovat vastuussa korjaavista toimenpiteistä mukaan lukien toimialan johto ja lautakunta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ja viittaukset asiakirjoihin	Toteuttamisesta vastaa / vastaavat (tehtävänimike)
<p>Toimialan monet seurantaan ja arviointiin liittyvät menettelyt ovat yhteneväisiä kaupunkitason menettelyjen kanssa. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumista arvioidaan osana tilinpäätöksen yhteydessä tehtävää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selontekoprosessia. Valmiuspäällikkö kokoaa selonteon toimialan johtoryhmän arvioitavaksi.</p> <p>Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnissa hyödynnetään sisäisen valvonnan muistilistaa ja riskienhallinnan arviointimallia.</p> <p>Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan menettelyt on kuvattu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeissa.</p> <p>Asiakirjat: Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen lisäksi mm. tilinpäätökseen, toimintasuunnitelmaan ja talousarvion ennusteisiin sisältyvät kirjaukset, TA-noudattamisohjeet, kaupungin ja toimialan sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan perusteet ja ohjeet, eettiset periaatteet</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, Tukipalvelut, turvallisuuspäällikkö, asiantuntijat</p>
<p>Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa seurataan, arvioidaan ja toteutetaan erilaisin tavoin ja eri toimintoihin liittyvissä kehittämishankkeissa ja suunnittelutehtävissä.</p> <p>Asiakirjat: Hankesuunnitelmat ja raportit, johto- tai ohjausryhmän pöytäkirjat, päätökset</p>	<p>Toimialajohtaja, hallinnon ja palvelukokonaisuuksien johtajat, projekti- ja hankepäälliköt, asiantuntijat</p>

Kehittämiskohteet ja aikataulu	Toteuttamisesta vastaa / vastaavat (tehtävänimike)
Riskienhallintaohjelmiston hankinta ja käyttöönotto 2022	Tukipalvelut, valmiuspäällikkö,

LIITE 1

Sosiaali- ja terveystoimialan kolme puolustuslinjaa

* Ohjaavat ja valvovat toimialatasolla hallinnon, toiminnan ja talouden, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä sekä toteutumista. Tarkoitetaan laajemmin esimerkiksi muita talouden, hallinnon, henkilöstön, ICT:n, viestinnän, tilojen jne. asiantuntijoita, jotka toteuttavat controller-tyyppistä toimintaa omassa tehtävässään.